

RAPLÅT I SOMMARLOV FRIADES AV NÄMNDEN

Texten i raplåten "Shunon" som framfördes i Sommarlovsmorgon anmäldes för att glorifiera kriminalitet men var enligt granskningsnämnden inte av sådan karaktär att den passerade gränsen för vad som kunde accepteras och friades på alla punkter. Vid granskningsnämndens sista möte för året friades även ett inslag i Aktuellt där det diskuterades om riksdagsledamoten Hanif Bali var en tillgång eller en belastning för sitt parti. Även partiledardebatten inför EU-valet i Agenda och ett inslag i Rapport om en riksdagsledamot friades. Granskningen av Djurens Rätt friades i Rapport men fälldes för en rubrik i SVT Text. Ett inslag om en kommunpolitiker och hans fru i Gävleborg fälldes också för osaklighet och intrång i privatlivet.

UPPMÄRKSAMMAT SÅNGUPPTRÄDANDE I SOMMARLOV FRIAT PÅ ALLA PUNKTER

FRIAT: Sommarlov, SVT Barn 2019-08-02, kl. 09.00, inslag med framträdande av musiktartist; fråga om opartiskhet, saklighet och mediets genomslagskraft. Dnr. 19/02515 och 18

Det aktuella avsnittet av *Sommarlov* gästades av en hiphopartist som framförde låten "Shunon". Refrängen löd:

Den där shunon han är fin

Han är fin han är min, yeah

Men han lever dubbelliv

Och jag skiter i så länge han är min, yeah.

Texten innehöll också rader som exempelvis "Den där shunon jag kan göra rån för" och "Han är ingen wannabe, När aina frågar alibi" och "Han lever livets anarki, Kör stadig bil och är skattefri".

SVT fick efter sändningen av inslaget ta emot 162 anmälningar. Sammanfattningsvis ansåg anmälarna att musikinslaget var olämpligt i ett barnprogram och att framförandet av låten var en uppmaning till och ett hyllande av kriminalitet. Ett stort antal anmälare ansåg också att den aktuella låten glorifierade narkotika.

SVT skrev i sitt yttrande att låtvalet visserligen inte var optimalt i ett barnprogram, men att det inte var ett förhållande eller en uppmaning till kriminalitet. Låten bör inte tolkas bokstavligt, rader som "jag kan göra rån för" är snarare att jämföra med fraser som "jag gör vad som helst för dig" eller "jag skulle dö för dig" – symboliska uttryck för stark kärlek som är vanligt förekommande inom populärmusik. Det finns också två versioner av låten "Shunon". Skillnaden ligger i textraderna "men han *sniffar kokain*" som i versionen som framfördes i Sommarlov istället löd "men han *lever dubbelliv*". Den andra versionen var aldrig aktuell i sammanhanget, med tanke på programmets målgrupp samt praxis om varsamhet vid spegling av narkotikabruk.

Granskningsnämnden skrev i sitt beslut att det ska råda en vidsträckt yttrandefrihet i televisionen. Av nämndens praxis följde att varje uttalande eller annat inslag som kunde uppfattas som stötande inte stred mot sändningstillståndet. Även om sångtexten framfördes i ett barnprogram ansåg nämnden att den inte var av sådan karaktär att den passerade gränsen för vad som kan accepteras. Framförandet av den aktuella låten innebar inte en uppmaning till eller förhållande av brott. SVT tog inte heller ställning i en kontroversiell fråga genom att sända framträdandet. Inslaget stred därför inte mot kravet på opartiskhet eller mot bestämmelsen om televisionens särskilda genomslagskraft.

DEBATT OM RIKSDAGSLEDAMOT- FRIAD

FRIAT: Aktuellt, SVT2, 2019-08-22, inslag om huruvida en moderat riksdagsledamot var en tillgång eller en belastning för Moderaterna; fråga om opartiskhet. Dnr. 19/02734.

I inslaget diskuterades bland annat den ton riksdagsledamoten Hanif Bali använde sig av på sociala medier och om det var bra eller dåligt för Moderaterna och svensk politik. I samtalet deltog förutom programledaren, två externa medverkanden, Victor Malm, kulturskribent på Expressen och Amanda Sokolnicki, chef för ledarredaktionen på Dagens Nyheter. Programledaren beskrev bakgrunden till samtalet: *Igår tvingade ju det Moderata partiet Bali att lämna två riksdagsutskott efter att han attackerat förre stats- och utrikesministern Carl Bildt. Bali hade på Twitter skrivit att Bildt inte en enda gång haft rätt i sina utrikespolitiska bedömningar. Och att Bildt dessutom både ihärdigt stöttat Turkiets auktoritära president Erdoğan, haft en naiv syn på syriska rebeller och fjäskat för mullorna i Iran.* Inslaget innehöll även en intervju med gruppleadaren Tobias Billström (M) från dagen innan där han kommenterade beslutet att inte låta Bali vara kvar i utskotten.

Debatten inleddes av programledaren: *Och många har både den här gången och tidigare kritiserat Bali hårt. Men det finns också de som rycker ut till hans försvar. (...) Victor Malm, du skriver idag, skulle jag säga, närmast en hyllningsartikel till Bali. Att han är en av Moderaternas främsta tillgångar och att han som ingen annan bland annat "bryter igenom det menlösa bruset", vad menar du?*

Victor Malm: *Jag vet inte om det är hyllande så mycket som att jag försöker beskriva vad han faktiskt gör. Det vill säga att den här artikeln handlar om att Bali har lyckats uppfinna ett eget idiom som liksom har satt sig i hela den svenska politiska debatten (...) och alla är tvingade att förhålla sig till det här. Och han gör det genom att lämna de normala talepunkterna, genom att väcka frågor som liksom går bortom vad Moderaterna i normala fall klarar av att väcka och...*

Programledare: *Är det här någonting bra?*

Victor Malm: *Nej, men han är bra på att göra det.*

Programledare: *Men du beskriver honom som en av Moderaternas främsta tillgångar...?*

Victor Malm: *Ja, för att han är bra på att väcka frågorna som Moderaterna i övrigt inte klarar av att väcka och som jag tror att de vill driva för de gör först något åt honom när han hoppar på deras grand old man Carl Bildt.*

Programledare: *Vad skulle du säga att Bali betyder för synen på politik och intresset för politik?*

Victor Malm: *Bland yngre tror jag att han betyder ganska mycket. Möjligen på ett ganska negativt sätt. Min poäng är att Balis, kanske inte retorik men hans sätt att uttrycka sig är fantastiskt, och det lägger jag ingen värdering i egentligen. Men det är fantastiskt och att locka in människor som i normala fall inte bryr sig särskilt mycket om politik. Man delar hans uppfattning som jag absolut inte delar. Hur invandringen till Sverige ser ut och ja, rasistiska åsikter, ärligt talat.*

Programledare: *Han når ut. Ja Amanda Sokolnicki, håller du med?*

Amanda Sokolnicki: *Ja, absolut, vilken gång i ordningen diskuterar vi honom? Han når ju verkligen ut och det är ju Moderaternas problem. För han når ju ut med något som Moderaterna inte är. Jag delar ju inte uppfattningen att han är en tillgång för det här partiet över huvud taget. Det beror ju på att man har en partiledare som säger att man vill vara den vuxne i rummet (...).*

Diskussionen fortsatte sedan om hur Moderaterna hanterat Hanif Bali och hans agerande på Twitter och om hans agerande var tillgång eller belastning för partiet.

Inslaget anmäldes av nio personer. De ansåg bland annat att de externt medverkande debattörerna var meningsmotståndare till Hanif Bali och att de kallat honom rasist och att detta och annan kritik mot hans hållning och ageranden inte borde ha fått stå oemotsagt.

SVT framhöll bland annat i sitt yttrande att debatten handlade om hur Moderaterna hanterat Hanif Balis agerande i olika sammanhang och om de värderingar han givit uttryck för delades av partiet. Bali

har varit riksdagsledamot sedan 2010. Han blev invald i Moderaternas partistyrelse 2015 och blev 2018 tvungen att lämna partistyrelsen på grund av sitt agerande på sociala medier. Av inslaget framgick att redaktionen hade sökt Hanif Bali för att be honom medverka eller ge en kommentar men han hade inte gått att nå. De åsikter och agerande som diskuterades och ställdes i relation till partiets värderingar var väl kända och offentligt framförda. Han var mycket aktiv på sociala medier och hans twitterkonto hade fler följare än hans eget partis konto. Han var aktiv i mediasammanhang, skrev debattartiklar och drev en offentlig podcast kallad God ton där hans åsikter framfördes öppet.

Granskningsnämnden friade inslaget och anförde att det måste vara möjligt för SVT att sända ett nyhetsinslag som handlar om en riksdagspolitikerns offentliga utspel på sociala medier utan att den aktuella politikern medverkar i inslaget. Nämnden hänvisade till sin praxis att en relativt långtgående kritik av ett parti får godtas innan det kan krävas att partiet i fråga måste ges tillfälle att bemöta kritiken. Nämnden bedömde att detsamma måste gälla kritik mot en riksdagspolitikerns offentliga utspel. En av debattdeltagarna uttalade att han uppfattade att Hanif Bali hade rasistiska åsikter. Uttalandet gjordes opåkallat i direktsändning av en tillfälligt medverkande. Mot denna bakgrund och med anledning av Hanif Balis roll som riksdagsledamot och att inslaget utgick från hans egna inlägg på sociala medier anser nämnden att det inte strider mot kravet på opartiskhet. I bedömningen har nämnden beaktat att SVT bjudit in Hanif Bali till debatten.

PARTILEDARDEBATTEN INFÖR EU-VALET FRIADES HELT

FRIAT: Agenda, SVT2, 2019-05-05 sändning av partiledardebatt; fråga om opartiskhet, saklighet och mediets genomslagskraft. Dnr. 19/01604.

Programmet var en två timmar lång direktsänd debatt där partiledarna från samtliga riksdagspartier deltog. Debatten hölls tre veckor före det svenska valet till Europaparlamentet och var den första partiledardebatten i SVT efter januariöverenskommelsen mellan Socialdemokraterna, Miljöpartiet, Liberalerna och Centerpartiet som möjliggjorde att Socialdemokraterna och Miljöpartiet kunde bilda regering.

Debatten, som leddes av två programledare, var uppdelad i fyra teman, som alla inleddes med en duell mellan två av partiledarna. Under debattens första timme avhandlades temat "Lag och ordning" där Stefan Löfven (S) i inledningen ställdes mot Ulf Kristersson (M) samt "Jobb och välfärd" där Jonas Sjöstedt (V) och Isabella Lövin (MP) duellerade. Under timme två avhandlades ämnet "Klimat och miljö", med Annie Lööf (C) mot Ebba Busch Thor (KD), samt slutligen "Invandring och integration" där Jan Björklund (L) mötte Jimmie Åkesson (SD). Efter duellerna fördelade programledarna ordet mellan samtliga deltagande partiledare.

Flera personer anmälde debatten och hade skiftande invändningar, till exempel:

- En av programledarna avbröt Ebba Busch Thor (KD), Jimmie Åkesson (SD) och Ulf Kristersson (M) hela tiden. Detta är klart partiskt.
- Programledarna avbryter SD:s partiledare, men andra partiledare får alltid tala till punkt. Programledarna är "anti-SD".
- Programledarna avbröt KD i många debatter.
- En av programledarna gav Isabella Lövin (MP) det värderande omdömet "du som är så insatt i klimatfrågan" i den del av debatten som handlade om just klimatfrågan. Grunden för påståendet framkom inte i programmet och några liknande omdömen om vilka frågor de andra partiledarna var särskilt insatta i gavs inte i programmet.
- Jan Björklund (L) tilläts oemotsagd få komma med rena sakfel om en "amnesti till 10 000 afghanska ungdomar".

- Jimmie Åkesson (SD) uttalade sig om våldtäkter och slog fast att de till övervägande delen begås av utrikes födda. Ingen ifrågasatte detta uttalande trots att man inte kan utgå från att de som döms för brottet är en representativ bild av vilka som i verkligheten begår en våldtäkt. Eftersom ingen av partiledarna reagerade på hans uttalande borde programledarna ha tagit upp frågan så att den nyanserades.
- Både Stefan Löfven (S) och i synnerhet Jonas Sjöstedt (V) kallade konstant under debatten Moderaterna, Kristdemokraterna och Sverigedemokraterna för de "blåbruna" och syftade på nazismen. Dessutom kallades Jimmie Åkesson för rasist helt öppet i programmet utan att programledarna ingrep.
- Det kan inte anses vara tillåtet för en programledare att skratta när en partiledare raljerar över ett annat parti. Detta hände vid ett tillfälle när Jonas Sjöstedt (V) raljerade över Moderaterna.

SVT förklarade i sitt yttrande att de kritiserade delarna måste ses i sitt sammanhang i debatten och att alla uttalanden från debattdeltagare hade fått besvaras av den partiledare som var kritiserad. Programledaren som skrattade till gjorde det i samband med en skämtsam formulering som alla inblandade log åt och frågan till Isabella Lövin som uppfattats som värderande ställdes i syfte att få ett rakt svar. Jimmie Åkessons uttalande om våldtäkter hade besvarats av en annan partiledare i debatten och stod alltså inte okommenterat. Formuleringen "blåbruna" användes aldrig av programledarna och ledarna för de tre partierna fick tillfälle att bemöta den.

Granskningsnämnden konstaterade i sitt beslut att partiledarna var tillfälliga medverkande för vilka kraven på opartiskhet och saklighet ställs lägre. Programledarna gav genomgående partiledarna möjlighet att bemöta varandras kritik.

Nämnden konstaterade vidare att SD-ledarens uttalande om "importerad brottslighet" inte fick stå oemotsagt av de övriga debattdeltagarna. Därför stred programmet inte mot bestämmelsen om mediets särskilda genomslagskraft.

GRANSKNING AV RIKSDAGSLEDAMOT FRIADES

FRIAT: Rapport, SVT1, 2018-11-21, kl. 19.30, inslag om en tidigare riksdagsledamot; fråga om opartiskhet, saklighet och respekt för privatlivet. Dnr. 19/00612.

Inslaget handlade bland annat om att en tidigare riksdagsledamot under tiden som han också suttit i finansutskottet gått in i flera styrelser med personer dömda för ekobrott. Två bedrägeriexperter som varnade för bolagen och deras metoder intervjuades. Den före detta riksdagsledamoten ville inte medverka i inslaget men gav en kommentar som redovisades i inslaget.

Inslagen anmäldes av den tidigare riksdagsledamoten (A) som ansåg att publiceringen var felaktig och syftade till att skada honom som person. Han ansåg även att det framstod som att han skulle vara inblandad i något brottsligt och att inslaget innebar ett intrång i hans privatliv eftersom han vid publiceringen hade avgått som riksdagsledamot.

SVT anförde bland annat i sitt yttrande att det inte var A som granskades utan hans agerande som riksdagsledamot och företrädare för privata företag som marknadsförde sig – bland annat med hjälp av hans goda namn. Det har enligt SVT ett starkt allmänintresse att en profilerad politiker valt att engagera sig med personer som har ekobrottsdomar, mångmiljonskulder och näringsförbud i bagaget – i bolag vars bokföring dömts ut av revisorer och som marknadsför sig med falska påståenden.

Den f.d. riksdagsledamotens speciella inriktning mot ny teknik inom finans- och valutavärlden gjorde honom både intressant för bolagen – och relevant att granska. Han beskrev själv i ett av sina svar till redaktionen hur han "vid flera tillfällen haft diskussioner med direktionen i Sveriges Riksbank när det

gäller kryptovalutor” och ”pratad mycket om både inom OECD och IMF/Världsbanken på seminarier och konferenser, därtill har jag konsulterats av ett flertal nationer och centralbanker angående detta”. Enligt redaktionen är det en naturlig del i granskningsuppdraget att granska en sådan politikers och företagares agerande kring bolag som marknadsför sig med utfästelser om just den nya tekniken.

Faktauppgifterna var inhämtade från i huvudsak öppna källor kring bolagen och A:s riksdagsengagemang bland annat bolagens årsredovisningar och bolagsstämmoprotokoll, domar i brottmål samt den f.d. riksdagsledamotens eget intygande om sidoupdrag till riksdagsförvaltningen mm.

Granskningsnämnden bedömde att inslagets granskning var i linje med programföretagets skyldighet att belysa och granska. Att inslaget handlade om att A under sin tid som riksdagsledamot valt att engagera sig i bolag som två bedrägeriexperter varnade för innebär inte att inslaget i sig strider mot kravet på opartiskhet. Av handlingarna i ärendet framgår att A före sändning fick möjlighet att kommentera de påståenden som berörde honom. Vidare framgår att redaktionen sökt A i syfte att få en tv-intervju med honom men att han avböjde. Nämnden noterar att A:s ståndpunkt i fråga om varför han valde att engagera sig i de aktuella bolagen redovisades i inslaget. Mot den bakgrunden anser nämnden att inslaget inte heller i detta avseende strider mot kravet på opartiskhet. Nämnden anser inte att inslaget strider mot kravet på saklighet.

När det gäller bestämmelsen om respekt för privatlivet ansåg nämnden att A i inslaget förknippades med förmodade oegentligheter. Mot bakgrund av A:s roll som före detta riksdagsledamot, samt att A påbörjade sitt engagemang i bolagen under sin tid i riksdagen, får A anses ha haft en sådan ställning i samhället att intrånget krävdes av ett oavvisligt allmänt intresse. Nämnden friade därmed inslaget på den punkten.

RUBRIK OM DJURENS RÄTT FÄLLDES I SVT TEXT – MEN FRIADES I RAPPORTINSLAG

FRIAT/FÄLLT: Rapport, SVT1, 2019-02-07, kl. 18.00 och 19.30 och SVT Text sid 111, inslag om en djurrättsorganisation; fråga om opartiskhet och saklighet. Dnr. 19/00830.

Granskningen som berättade det fanns kopplingar till brottslighet bland anställda inom organisationen Djurens Rätt trots att organisationen hade tagit avstånd från olagliga aktiviteter, sändes i Rapport och SVT Text. I en speaker påminde reportern om att SVT tidigare hade berättat om lantbrukare som fick besök av djurrättsaktivister kopplade till andra djurrättsgrupper.

Speaker: SVT kan nu avslöja att Djuren Rätt använt bilder i sina kampanjer som tagits på ett olagligt sätt. (...) När SVT granskar styrelsens sociala medier upptäcker vi också att flera ledande personer gillar till exempel (...) en organisation som begår olaga intrång hos lantbrukare för att filma djur

Speakertexten illustrerades med en sida från internet med stillbilder och text från aktioner med fritagning av höns. Året 2004 angavs på en tidslinje.

Speaker: När SVT granskar styrelsen på sociala medier upptäcker vi att flera ledande personer gillar till exempel Djurrättsalliansen, en organisation som begår olaga intrång hos lantbrukare för att filma djur.

Sändningen SVT texts rubrik vid publiceringen löd: ”Brottslighet präglar Djurens rätt”

Inslagen anmäldes av organisationen Djurens rätt som bland annat vände sig mot att ordet ”flera” användes i en rubrik i inslaget; att tittaren därmed kan få uppfattningen att det handlade om fler än de två anställda som hade begått brott. Anmälaren menade också att inslaget i sin helhet handlade om våld och hot mot bönder och att de brott som de anställda på Djurens rätt hade begått inte handlade om detta. Anmälaren påpekade också att det inte nämndes i inslaget att brotten begicks

innan personerna var anställda hos organisationen. Anmälaren hade också anmält SVT-text samma dag för en formulering i en rubrik.

SVT anförde bland annat att när det gällde nyheten att anställda tidigare hade begått brott kopplade till djurrättsaktivism sades eller visades det inte i inslaget att dessa brott skulle handla om hot och våld. SVT skrev i sitt yttrande att det redogjordes i en speakertext för organisationens bemötande av uppgifterna att anställda tidigare hade begått brott.

Den rubrikformulering på SVT Text som anmälaren har reagerat på: "Brottslighet präglar Djurens rätt" i den första publiceringen (kl. 06.02) ändrades för att bli tydligare, samma förmiddag till "Brottskopplingar inom Djurens rätt" (kl. 10.44).

SVT skrev i sitt yttrande angående rubrikformuleringen bland annat att granskningen visade på en rad områden där organisationen på olika sätt hade haft beröringspunkter med brottslighet.

Granskningsnämnden friade inslagen i Rapport med motiveringen att inledningen om hot och våld mot lantbrukare var relevant för att sätta granskningen i en kontext. Mot bakgrund av att inslagets huvudsakliga fokus var att förtroendevalda inom organisationen "gillat" sidor på Facebook tillhörande militanta djurrättsaktivister, samt att det framgick med tillräcklig tydlighet att brotten begåtts för länge sedan och av enskilda personer, ansåg nämnden inte att vad anmälaren anført medför att inslagen stred mot kraven på opartiskhet och saklighet.

Däremot fälldes sändningen i SVT Text. Enligt nämndens bedömning var rubriken under morgonens sändning om att den aktuella organisationen "präglas av brottslighet" missvisande och stred därför mot kravet på saklighet. Att rubriken ändrades senare samma dag ändrade inte denna bedömning.

SVT GÄVLEBORG FÄLLEDES FÖR PUBLICERINGAR OM POLITIKER OCH HANS FRU

FÄLLT: Lokala Nyheter Gävleborg, SVT1, 2019-03-07 och 2019-03-21, inslag om kommunpolitiker; fråga om opartiskhet, saklighet och respekt för privatlivet. Dnr. 19/01540, 0541 och 0542.

I inslaget 2019-03-07 sades i löpet "Gävlepolitiker misstänks för jäv och skattefusk" och i påannonseren sades att en namngiven socialdemokratisk Gävlepolitiker hade ägnat sig åt skattefusk och misstänks för jäv eftersom han i sin roll som tjänsteman på kommunen hade betalat ut bidrag till en förening där hans fru hade en framträdande roll.

I löpet 2019-03-21 sades att politikern misstänktes för ekobrott. I påannonseren uppgavs att makarna var anmälda till Ekobrottsmyndigheten.

Paret anmälde inslagen och ansåg att de innehöll flera felaktigheter. De ansåg också att deras privatliv hade kränkts till följd av publiceringarna

SVT fick yttra sig och redovisade vilket underlag som fanns, bland annat att parets företag granskats av Skatteverket och fått skattetillägg, vilket man bara får om man lämnat en oriktig uppgift till Skatteverket eller utelämnat uppgifter. Uppgiften att de nu misstänktes för ekobrott och hade anmälts till Ekobrottsmyndigheten kom från en anonym källa.

Nämnden ansåg att SVT inte visat underlag för påståendena om "skattefusk" och att politikerna betalat ut pengar till sin frus förening. Därför blev påan den 7 mars så missvisande så inslaget stred mot kravet på saklighet. När det gällde inslaget den 23 mars och påståendet i påan att paret misstänktes för ekobrott och anmälts till Ekobrottsmyndigheten ansåg nämnden att det inte framkom tillräckligt tydligt att uppgifterna kom från en anonym källa. Därför stred också detta inslag mot kravet på saklighet. Nämnden konstaterade att politikerna och hans fru omnämndes med namn och visades i

bild. Inslagen utformades enligt nämnden så att paret misstänkliggjordes och förknippades med oegentligheter. Mot bakgrund av bedömningen i saklighetsfrågan kunde nämnden inte finna att intrånget krävdes av ett oavvisligt allmänt intresse. Därför stred inslagen mot bestämmelsen om respekt för privatlivet.

Informationsbrev från SVT Programetik, Sveriges Television, 105 10 Stockholm

E-post: programetik@svt.se, Tel: 08-784 56 78

Om du fått detta infobrev står du även på e-postlistan för nästa.

Nya SVT-prenumeranter kan anmäla sig till programetik@svt.se!